korraldatud rahvusvahelisel koolinäitusel on Võru seminari tööd äratanud väärilist tähelepanu. K. on avaldanud ms. raamatud: „Объ ученическихъ экскурсіяхъ“ (Riia, 1913), „Looduseõpetus algkoolis“ I—III (Võru, I 1927, III 1929; Tartu, II 1927), „Loodusesõbra vaatlusvihud“ I—IV (Võru ja Tartu, 4. tr. 1929), vaatlusvihud „Kodukoha looduse elust“, 9 vihku (Tall., 1937), vihk-lugemiku „Esimesed vaod“ I, II (Tall., 1932—33), kumbki 2 jaos ühes 6 lisaga (1934—36) ja samanimelise aabitsa (*ibid.*, 1938), „Emakeele töövihud“ I, II (*ibid.*, 1933); tööjuhatuste kogud „Kodulugu“ (*ibid.*, 1933; koos J. Parijõgi'ga), „Looduseõpetus“ IV—VI (*ibid.*, 1933—35), „Maateadus“ IV—VI (*ibid.*, 1933; IV ja V koos B. Rea'ga, VI koos V. Horm'iga); saateainekogud „Looduseõpetus“ IV—VI (*ibid.*, 1933—35), „Sügisesest loodusest“ (*ibid.*, 1937), „Kodumaa looduseande“ (*ibid.*, 1937), „Loomade elust“ (*ibid.*, 1938), „Kevadisest loodusest“ (*ibid.*, 1938), „Elav looduslugu“ I, II (*ibid.*, 1938—39), „Õpilase arvutusvihud“ I, II (*ibid.*, 1932—33), kumbki 3 vihus, „Arvutuskaardid“ I, II (*ibid.*, 1934—35), kumbki 2 osas, ja sama III—IV (*ibid.*, 1935; koos E. Lehis'ega), „Õpilase matemaatika-töövihud“ III, IV (*ibid.*, 1933—34; koos A. Budkovsky'ga), kumbki 3 vihus, „Loodusesõbra töövihk“ I, II (*ibid.*, 1937), „Vaatluskava õpilase individuaalsuse tundmiseks“ (*ibid.*, 1933) ja „Õpilase individuaalsuse vihik“ (*ibid.*, 1933). Enamik mainitud õppe- ja abiraamatuist on ilmunud mitmes uustrükis. K. on koostanud silmapaistvad metoodilised teosed „Isetegevus ja individuaalne tööviis“ („Teel töökoolile“ VII, Võru, 1935; soome keeles „Uuden koulun työtapoja“, Helsingi, 1937), siis „Yksilöllinen työtapa kouluopetuksessa“ (Helsingi, 1935) ja „Uuenduslikust koolitööst“ (Tall., 1939). Ta on toimetanud ja osalt kirjutanud metoodilise käsiraamatu „Uusi teid algõpetuses“ I—IV (Tall., 1931—36; II ja III 2 osas, IV 7 osas), „Teel töökoolile“ I—VII (Võru, 1924—35) ja koguteose „Võru õpetajateseminar“ (Tartu, 1936). Ka on ta avaldanud rohkesti artikleid ajakirjus, nagu „Kasvatus“, „Eesti Kool“, „Noorusmaa“, „Vikerkaar“, „Loodus“, „Loodusevaatleja“, „Kansakoulun Lehti“, „Opettajain Lehti“, „Uudistuva Kasvatus- ja Opetustyö“, „Audzinātajs“, „Internacia Pedagogia Revuo“, ajalehis „Õpetajate Leht“, „Võru Teataja“, „Vaba Maa“, „Postimees“, „Päevaleht“, „Rahva Sõna“, „Uus Eesti“ ja mitmesuguseis koguteoseis. K. on a-st 1933 ajakirja „Kooliuuenduslane“ toimetaja ja oli 1937—38 „Kasvatuse“ tegevtoimetaja.

Isikl. jm. saadud andmed.

H. R-s; T.

***KÄRNER, Jaan,** kirjanik, oli 1927—29 „Loomingu“ toimetaja; ta on avaldanud alates 1927. a-st luuletiskogud: „Rändur vilistab“ (1928), „Tormilüüra“ (1929), „Inimene ristteel“ (1932) ja „Sõna-sütega“ (1936) ning toimetanud valikkogu „Sadaviiskümmend aastat eesti luulet“ (1936); romaanid: „Naine vaesest maailmast“ (1930), „Unustatud Emajõgi“ (1930), „Moodne orjus“ (1931), „Soodoma kroonika“ (1934), „Tõusev rahvas“ I, II (1936, 1937), „Tuuled pöörduvad läände“ (1937), „Pidu kestab“ (1938) ja „Öösiti kumavad linnad“ (1939); näidendid: „Merihärg & Ko ajab Venemaaga äri“ (1932) ja „Usutaganeja“ (1934); esseede ja artiklite kogu „Lehed tuulde“ II (1937), mälestusteraamatu „Kadunud aegade hämarusest“ (1935); tõlkeid: H. Heine „Valik luuletusi“ (1934), J. Spyri „Väike Heidi“ I, II (1932, 1934), K. Tšukovski „Muinasjutte lastele“ (1935) ja populaarteadusliku kirjeldise „Elva minevikus ja olevikus“ (Elva, 1931; kõik teised on ilm. Tartus).

K a m p m a a, Peaj. IV (1936) jm. saadud andmed. *T.*

KÖHLER, Johann (eesti trükiseis **Köler**), balti-saksa trükkal, sünd. 4. V 1662 vkj. Riias, sai 1695 esimeseks Narva linna trükkaliks. K. arendas tagasihoidlikku tegevust, avaldades mõnikümmend väiksemat trükist ja 1702 ka ajalehte „Narvische Post-Zeitungen“. Narva vallutamise järel viidi 1704 K. ühes teiste linnakodanikkudega Moskvasse. Tallinna gümnaasiumi trükkali Johan Christoph Brendeken'i (vt. *Suppl.*) surma järel siirdus K. rae kutsel 1716 A. D. Menšikov'i (vt.) kaasabil Tallinna kui seaduslik siinse trükikoja pärija, sest ta oli abielus endise trükkali A. Simon'i (vt. *Suppl.*) tütrega. K. suri seals. 1. XI 1736 vkj. Ebasoodsate aegade tõttu ei avaldanud K. trükkalina eriti intensiivset tegevust. — K-i järglasena sai gümnaasiumi trükkaliks ta poeg J a c o b J o h a n n K. (sünd. 1699 Nar-

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 155